

דף פה.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן נח פעיף א

א. המוציא א שטר חוב ה מקויים על חבירו, ואמר לו פרעתוך, והמלוה אמר אמת שפרעתני, אבל מלוה אחר היה לי עליך על פה, ואותו פרעתני, ושטר זה עדיין בחזקתו עומד, אם הלוה לא פרעו בפני עדים נאמן המלוה, והשטר בחזקתו עומד וגובה בו בלא שבועה, ואם אח"כ הלוה יתבענו שלקח ממנו שלא כדין, נשבע היסת ונפטר.

ב. אם הלוה בעצמו לא פרעו אלא שלח שליח, ואמר לו קח השטר ותן לו המעות, או תן לו המעות וקח את השטר, ואח"כ אמר לו המלוה, הפרעון היה ממקום אחר, ויש נאמנות בשטר השליח חייב לפרוע למשלח. ומ"מ אם לא הזכיר הלוה לשליח לקחת ממנו ל השטר פטור השליח.

ז. משבועות מ"ב ע"א מרב נחמן.

ח. ואפי' אינו מקויים רק שבידו לקיים, כ"כ הש"ך ס"ק א'.

ט. ה"ה מלוה אחר היה בשטר והחזרתי לך אותו שטר. נתיבות ס"ק ב'.

י. והוא שיש בשטר נאמנות, טור מבעל התרומות לדעת ר"י הלוי, וכ"כ המחבר, דאם אין בו נאמנות אינו נוטל אלא בשבועה, אע"פ שלא טען הלוה ישבע לי, אנן טענינן ליה, כיון שיש ריעותא שאמר אמת פרעתני, וכדין פוגם שטרו כ"כ הסמ"ע בס"ק ג', והש"ך בס"ק ד' השיג עליו. דאנן לא טוענין לו.

כ. מכתובות פ"ה ע"א. ובפעמוני זהב כתב שהמשלח פטור גם משבועה לשליח, אלא המשליח יטול מן השליח בלא שבועה אבל חרם סתם יכול להטיל השליח ע"ש.

ל. אע"פ שהודיעו שהחוב בשטר פטור, דיכול לומר לו סבור הייתי שאתה סומך על אמונתו כ"כ הב"י בשם בעה"ת, ש"ך.

ועיין בפעמוני זהב אריכות גדולה בדברי הרמ"א ובפירושו.

עין משפט ג.

ח"מ סימן סד סעיף א

א. מי שהפקידו בידו שטרי חוב^מ בעדים, ומת המפקיד, ויש עדים שראום עתה אצלו, וטוען הנפקד כבר מחיים תפסתי אותם^ס למשכון בשביל חוב שיש לי על המפקיד, אם יש עדים שתבעם המפקיד ממנו בחיים ולא רצה להחזירם לו, אז הוי תפיסה, וכל זה מדינא דגמ' שאין גובין מטלטלין מיתומים, אבל אחרי תקנת הגאונים שגובין מטלטלין מיתומים, וגובין גם משטרותיהם א"כ אפי' לא תפס מחיים^ע מהני תפיסתו מהם לטעון בשביל חוב שיש לי על המפקיד תפסתי.

עין משפט ד.ה.

ח"מ סימן טו סעיף ה

ה. בדיני ממונות יכול הדיין לדון ע"פ הדברים שדעתו נוטה להם שהם אמת, והדבר חזק בלבו שהוא כך, אע"פ שאין ראייה ברורה^פ. אך היום משרבו בתי דינים שאינם הגונים^צ הסכימו שלא יהפכו שבועה

מ. מגמ' כתובות פ"ה ע"א. דאל"כ נאמן במיגו דלא היו דברים מעולם. והר"ן כתב דלדעת הרי"ף אפי' ליכא עדים וראו אצלו השטרות עתה לא מהימן אפי' להחזיק גוף השטר למשכון, דבשטרות לא שייך מיגו זה, דמה יעשה בהם שאין בידו למוכרן, עיין בש"ך ס"ק ד' דכן הסיק וגם מיגו דהחזרתים אינו מהני שאז לא יוכל להראותן.

נ. דאם לא ראום אצלו יכול לטעון נאנסו, וא"כ נאמן לטעון למשכון תפסתי, והסמ"ע כתב דנשבע היסת, אבל הש"ך כתב כיון שהיתומים טוענין שמא אין שבועה על טענת שמא ואז נאמן לטעון למשכון תפסתי.

ס. דאילו לגבותם לא היה מועיל בלא כתיבה, דהיינו שכתב לו קני לך איהו וכל שעבודיה כמ"ש בסי' ס"ו, ואפי' להרמב"ם דנאמן לומר שטר כתיבה היה לי ואבד, כאן אינו נאמן כיון שיש עדים שבפקדון באו לידו כ"כ הסמ"ע. והש"ך כתב דאם היה יכול לטעון לקוח הוא בידי נאמן גם לומר במשכון תפסתי במיגו דלקוח ע"ש.

ע. ואע"פ שאין לו מיגו שאינו יכול לטעון לקוחים הם בידי דצריך כתיבה, מ"מ אם תפס מחיים יכול לטעון למשכון תפסתי ג"כ, כ"כ התוס' והרא"ש בפ' הכותב. ודלא כהיש אומרים שלא יכול לטעון למשכון תפסתי רק בידוע שהיה חייב לו, דבלי זה אין לו מיגו ושכך כתב הב"י בשם הרשב"א.

ועיין בסמ"ע ובש"ך שתמהו על הרמ"א מדוע יהיה נאמן אע"פ שאין לו מיגו שהרי אפי' במטלטלין אינו נאמן לומר שהם משכון בידו אם אין לו מיגו, ועיין ביאורים מה שתירץ. ועיין בפעמוני זהב מה שהסתפק בשטרי קרקעות אם יכול לתופסם ולהשבע שנושה באביהם כך וכך.

פ. הרמב"ם פכ"ד א'-ב'. מכתובות פ"ה א'. וכתב הסמ"ע והנתיבות מ"מ יש לדון ע"פ האמת שנתאמת לו, ולא ע"פ הטענות המכחישות האמת. סמ"ע ס"ק ט"ו.

צ. עיין פ"ת ס"ק ט' בשם תשובת שבות יעקב ח"ג סי' קמ"ב גם בזה"ז איך לדון.

לשכנגדו אלא בראיה ברורה, ולא יפגמו שטר ויפסיקו חזקתו ע"פ עדות אשה או קרוב, אע"פ שדעתו של הדיין סומכת עליו, ואין מוצאין מן היתומים אלא בראיה ברורה, לא בדעת הדיין ולא באומדן האמת.

ה ט. גם בזה"ז אם העיד אדם נאמן בדבר מכל הדברים, ונטתה דעתו של הדיין שאמת הוא אומר, הדיין ממתין בדין ואינו דוחה עדותו, ונושא ונותן עם בעלי הדינים עד שידודו לדברי העד, ודורש וחוקר עד שיתברר האמת, או יעשו פשרה, או שהדיין יסתלק מן הדין.

הגה: י. אם נראה לביה"ד שאחד גוזל חברו, ולא יכולים להוציא ממנו בדין, יכולים לגזור על שאר בני אדם שלא ישאו ויתנו עמו, ואם היא אשה שלא תנשא לאיש ולא יתעסקו בשידוכיה עד שתוציא מידה את מה שאינו שלה.

עין משפט ו. חו"מ סימן פז סעיף כג

כג. לג. כל שבועה מן הדין צריכה להיות בפני הבעל דין ר' השני.

הגה: או בפני העד אם אין התובע יודע האמת רק על פי העד ש' שאז א"צ לישבע בפני התובע.

כג. לד. אם השביעוהו שלא בפניו אם נשבע כתיקונו ועל דעת בי"ד

ק. מפסקי מהרא"י סי' ר"ס, ועיין בשו"ע סי' שנ"ח סעיף ה'.
 ר. תשובת הרשב"א ח"ג סי' שי"ז, וכן הוא בריטב"א. והטעם כדי שיתבייש ממנו כיון שהוא יודע האמת וע"כ כתב הרמ"א כשאינו יודע אלא מפי העד א"צ לישבע אלא לפני העד שידוע האמת ויתבייש ממנו, סמ"ע ס"ק ע'. וכתב הש"ך דלא נהגו להשביע בפני העד, וצ"ע. בס"ק מ"ו.
 ובכנה"ג כתב רק בטענת ודאי אבל חרם הבא על ספק א"צ בפניו. פעמוני זהב.
 ש. ב"י במחודשים י"ג. ואפי' מת העד א"צ לישבע בפני התובע שכל ידיעתו רק מהעד. ועיין באבן העזר סוף סי' צ"ו שהאלמנה צריכה לישבע לכתחילה בפני היתומים וצ"ע, ש"ך ס"ק מ"ז.
 ובספר פעמוני זהב כתב ליישב בשם ויאמר יצחק ח"ב שתיקנו שתשבע בפני היתומים כדי שתראה אותם ותחון עליהם, והביא שם מעשה שהיה ויצאה תועלת גדולה עי"ז, וכן כתב בחכמת שלמה על הח"מ סי' י"ג שגם הוא כתב דיתומים שאני וסרה קושית הש"ך.

נפטר ת.

הגה: ואע"פ שלא נשבע במקומו ושהוא מקום רבים שיש לומר שיתבייש לפניהם. ומ"מ לכתחילה יכול התובע לומר שישבע לו במקום שהיה שם העסק שיודעין בו שם בני אדם או שהוא מקום רבים א. ואם הנתבע אינו הולך לשם צריך להמתין לו עד שילך לשם, ואינו יכול לומר לתובע לא אשבע אלא בעירי.

עין משפט ז.

ח"מ סימן פב סעיף ג.

ג. טען הלוה שפרעו לשטר וביקש שהמלוה ישבע ויטול, אומרים לו הבא מעותיו ב ואח"כ ישבע לך ויטול^ב, ואם טען הלוה שאין לו מה לפרוע, ישבע הלוה ד שאין לו, וכשתשיג ידו יביא המעות, וישביע המלוה שלא פרעו.

עין משפט זז.

אה"ע סימן קלא סעיף א.

א. בין הכתיבה ובין החתימה בגט צריך שיהיו לשמה, והיינו לשם

ת. רשב"א ח"ג סי' שי"ז ומרדכי בפ' השולח.

א. ב"י בשם הרשב"א ורי"ו בשם הרמב"ן בכתובות פ"ה ע"א אפשר דמיכספא וכו'.

ב. עיין בסימן צ"ג סעיף י"ח בטור מהרא"ש ומשמע דאף משכון סגי וה"ה כאן, וכתב הש"ך בס"ק י"ב דאפשר שכאן כיון שהשטר בידו ואינו צריך לישבע אלא מדרכנן, י"ל דבעינן מעות דוקא. ובנתיבות ס"ק ו' הביא מהאורים דמהני במשכון.

ג. טור מרמב"ם כתקנת הגאונים בפ' י"ד ממלוה הלכה י"ב, וכ"כ בעה"ת והרא"ש בתשובה, ומדברי הרמב"ם נראה שאפי' לא טען אנו טוענין לו כך, וכ"כ הב"י אך הסמ"ע בס"ק י"ז כתב דמלשון הטור לא משמע שהבי"ד טוענין לו, ורק שאם גם הלוה תובע מהמלוה שיחזיר לו השטר כי פרעו בזה בי"ד טוענין לו.

ד. כן היא דעת הרמב"ם בפ' י"ד ממלוה הלכה י"ב, ולאפוקי מדעת הגאונים שסוברים כיון שלכל אחד יש טענה, משום כך אין אחד מהם יכול להכריח להשני לישבע, שהנתבע אינו חייב לו כלום עד שישבע התובע, והתובע אינו חייב שבועה עד שיהיה ממונו מזומן, וכתב הב"י דהאחרונים הסכימו לדעת הרמב"ם וכך נוקטים להלכה סמ"ע ס"ק י"ח. והש"ך בס"ק י"ג הכריע דלא כרמב"ם והמחבר אלא כהגאונים ע"ש. ובנתיבות בחידושים ס"ק ז' הביא שהש"ך מסכים לפסק המחבר והרמב"ם בשטר שמין הדין גובה בלא שבועה, לכן מטילים שבועה תחילה על הלוה. אבל בנחבל ונגזל א"צ לישבע שאין לו, עד שישבעו הם תחילה שלא נפרעו כטענת הנחבל והנגזל.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 0584150477 או 02-5712225 email: minchat.aaa@gmail.com

האיש המגרש והאשה המתגרשת^ה. ואם נכתב שלא לשמה אינו גט^י. ואפי' נכתב לשם גירושיין אך לא לשם האיש והאשה אינו גט^י.

עין משפט ט.י. חו"מ סימן מ"ח סעיף א

א. יכול הסופר^ח להכין טופסי שטרות שיהיו לו מוכנים, ויכול לכתוב שם הלוח והמלוה וסכום המעות, רק שלא יכתוב הזמן כדי שלא יהיה מוקדם.

ב. שטר שנכתב על הלואה אחת ונפרע, אינו יכול לחזור וללות בו, אפי' אם הכל נעשה באותו יום ואין שאלה של מוקדם, מטעם ט דנמחל שיעבודו, וע"כ אינו חוזר ולוה בו.

ג. גם אם פרע^י מקצת חובו, אינו חוזר ולוה בו באותו השטר אותו מקצת אפי' באותו יום, דהוי נמחל שיעבודו על המקצת שנפרע.

ה. כר"א בגיטין כ"ד ע"א.

ו. ואינו פוסל לכהונה, ב"ש.

ז. ואם כתב כולו לשמה, והרי את מותרת לכל אדם כתבו לא לשמה יש לחוש לחומרא, שאם קידשה אחר יש להצריכה גט מן השני, הואיל ובתופסי גיטין הראשונים לא היו כותבין זה, כ"כ הב"ש, ומשמע דעכ"פ הגט פסול מדרבנן.

ח. ממשנה גיטין כ"ו ע"א. ואפי' התורף יכול להכין כר"א שם וכפי' התוס' דמכשיר תורף בשאר שטרות. והש"ך כתב דלרש"י צריך להניח מקום הלוח והמלוה והמעות והזמן, וכן בשטרי מקח צריך להניח מקום הלוקח והמוכר והמעות והשדה והזמן, דלרש"י גזרינן תורף שטרות אטו תורף גיטין.

ט. מימרא דרב אסי מצינא דף י"ז ע"א. ודעת הסמ"ע דגובה מבני חרי בו, ואין הלוח נאמן לטעון פרעתי, ודעת הש"ך והט"ז דהוא חספא בעלמא ואין גובה אפי' מבני חרי. ובכת"י או שטר שאין בו אחריות חוזר ולוה בו, ולא שייך בו דנמחל שיעבודו, ודוקא שלא מסר לו הכתב יד בעדי מסירה, אבל מסרו בעדי מסירה, שייך בו נמחל שיעבודו, נתיבות ס"ק ב'.

וכתב הסמ"ע דביום שלאחריו אפי' בכת"י יש בו חשש מוקדם, דמלוה על פה מוקדם, קודם למלוה בשטר מאוחר, וכתב הש"ך שגם ביומו היינו במקום שאין חשש קנוניא, ע"ש. י. כתבו הטור בסי' נ"ד. וכתב בעל הלבוש דאם לוח בכתב ידו דכיון שאינו אלא לראיה בעלמא ואינו טורף ממשעבדי, חוזר ולוה בו, וכתב עליו הסמ"ע שיפה כיון, ובלבד שחזר ולוה בו ביום, דאל"כ אף שאין טורף בו ממשעבדי מ"מ קימ"ל דמלוה ע"פ מוקדם קודם למלוה בשטר מאוחר, כמבואר בסי' ק"ד סעיף י"ג, והב"ח כתב דאפי' בכתב ידו אינו חוזר ולוה בו, ואם לוח אינו גובה בו כלל אפי' מבני חרי כחספא בעלמא. ע"ש.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

- * וי"א כ שמה שנמחל השיעבוד היינו הקנין שעשה וע"כ אם יקבל בקנין מחדש מהני לחזור וללות באותו שטר שנפרע באותו יום ולאותו אדם
- * וי"א דאפי' לא עשה קנין אלא חזר ומסרו לשטר ל בפני עדים, הוי כקנין, דעדי מסירה עיקר

דף פה:

עין משפט א.

ח"מ סימן רצז סעיף א

- א. המפקיד אצל חברו שלא בעדים נאמן הנפקד לומר שלא היו דברים מעולם מ, אע"פ שאין הנפקד אמוד ב שיהיה לו חפץ כזה ו גם המפקיד נתן בו סימן ע.
- ואפי' הפקיד אצלו בעדים אם הם לא ראו כעת בידו החפץ נאמן לומר החזרתו לך, או נתתה לי אותו במתנה ב אח"כ במיגו דהחזרת לך.
- ב. טענו הפקדתי בידך חיטים, והוא אומר החזרתים לך, והמפקיד אומר והרי כך וכך היו ונתתם לך בחבית פלונית ונמצא כדבריו ז, אפ"ה

- כ. מרדכי בפ' כל הגט ובפ' הכותב והביאו הרמ"א. ועיין לקמן בס' נ"א.
- ל. וכתב הש"ך בס"ק ה' דוקא מסרו בפני עדי החתימה דבל"ה הוי מזויף מתוכו אפי' מסרו בפני עדים אחרים.
- מ. אלא שנשבע היסת. ואפי' ראו העדים עתה בידו והכירוהו בטביעות עין, יכול לומר להד"ם שהפקדתו בידי אלא לקחתיו מידך או מיד אחר שקנאו ממך. סמ"ע ס"ק א'.
- נ. נלמד ממ"ש התוס' בכתובות פ"ה ע"ב ד"ה חדא.
- ס. דשמא מציאה מצא, וגם יש מתרושש אבל יש לו הון רב. סמ"ע ס"ק ב' בשם הר"ן.
- ע. פירוש אפי' אינו רגיל אצלו, דדוקא לגבי יורשים שאין טוענים בכרי שאבינו לקח ממך, מוציאין מידם בהצטרפות ג' דברים, א'. שהמפקיד נתן סימן, ב'. אינו רגיל בבית הנפקד, ג'. אין הנפקד אמוד, אבל כשטוענים ברי דשל אבינו היה, או שהנפקד חי וטוען שלי הוא וקנתיו ממך או נתתו לי במתנה אין מוציאין מידו אפי' בהצטרפות כל ג' הדברים הנ"ל. סמ"ע ס"ק ג'.
- פ. וה"ה לקוח הוא בידי במיגו דהחזרת, כיון שלא ראוהו בידו העדים קודם ירידתן לדין. סמ"ע ס"ק ה'.
- צ. שנמצאו בבית הנפקד בחבית פלונית והוא מיבמות קט"ו ע"ב.

נאמן ^ק הנפקד לומר החזרתי לך את שלך ואלו אחרים הם, ואפי' הפקידים בעדים. אבל אם העדים מעידים שהפקיד בידו חפץ זה ורואים אותו עתה ^ר בידו, אינו נאמן לומר החזרתי לך את שלך ואח"כ לקחתי אותו ממך או נתתה לי אותו במתנה. ומוציאין אותו מידו ואפי' מת מוציאין אותו מיורשיו ^ש אפי' בלא שבועה.

הגה: אמר המפקיד חפץ פלוני הפקדתי בידו בעדים וסימניו כך וכך, ואנו רואים ביד היתומים חפץ כזה ^ת, צריכים היתומים להראותו לעדים, ואם מעידים שהוא זה מחזירין אותו למפקיד ^א, ואם אמרו היתומים שאבינו אמר לנו ששלו הוא ^ב נאמנים בשבועה ^ג.

א. ג. מי שבא ואמר כך וכך הפקדתי אצל אביכם ונתן סימנים מובהקים ונמצא הפקדון כמו שאמר, והדיין יודע שאביהם לא היה אמוד שזה

ק. והרמב"ם בפ"ו משאלה הלכה ד' כתב שישבע בנקיטת חפץ, וכתב ה"ה אולי בשביל שנתן בו סימנים.

ר. כ"כ הרמב"ם שם בהלכה ד', ומבואר מב"ב מ"ה ע"א.

ואפי' שעדי הראיה אינם העדים שהפקיד בפניהם, מטצטרפין ומוציאין מידו. סמ"ע ס"ק ד'.

ש. מעובדא בכתובות פ"ה ע"ב, ואפי' היה אביהם אמוד, מוציאין כיון שהפקיד בעדים. ולא טענינן בעד היורשים אילו אביהם היה קיים שמא היה מברר בעדים שקנאו ממך, משום דלא טענינן בעד היורשים טענה שאינה שכיחא. סמ"ע ס"ק ט'.
ואפי' בלא שבועה עיין בט"ז בס"י קל"ג סעיף ה' מה שהקשה לכאן והניח בצ"ע, ובפעמוני זה כתב שבמאמר קדישין תירץ קושיתו.

ת. פירוש שהכל רואין בידו בסימנים הללו אבל אין מכירין אותו בטביעת עין שהוא שלו, ע"כ מזקיין אותו להראותו לעדים והם יכירוהו בטביעות עין. סמ"ע ס"ק י'.

א. ואפי' אם אבי היורשים היה אמוד להיות לו חפץ כזה, מ"מ כיון דיש לזה עדים שהפקידו בידו, מוציאין בדין בסימנים שהוא נתן, ומש"כ המחבר אח"כ דבעינן שלא יהיה אמוד ולא יהיה רגיל, מיירי דוקא כשאין להמפקיד עדים שהפקיד בידו, וכ"כ הר"ן. סמ"ע ס"ק י"א.

ב. פירוש שאמרו בשעה שהיה זה תובע ליתומים להראותו כדי שיכירוהו, דפשוט שאינם נאמנים לומר כן אחר שהראו אותו לעדים והכירוהו העדים שזהו, שהרי אביהם לא היה נאמן בזה, כמבואר לעיל. באר הגולה אות ז'.

ג. ואע"פ שאין היורשין נשבעים אלא ליטול ולא ליפטר, כמו שנתבאר בס"י ס"ט וסוף סי' ע"א, שאני כאן שהמפקיד נותן סימנים ואומר שיש לו עדים שיכירוהו בטביעות עין, והו"ל כאילו היורשים באים ליטול וע"כ נשבעין. סמ"ע ס"ק י"ב.

הפקדון שלו, בכה"ג יש לתת הפקדון למפקיד שנתן סימניו ובלבד שלא יהיה המפקיד רגיל להכנס אצל זה שמת, אבל אם היה רגיל אצלו, י"ל דשמא של אחר והכיר הסימנים שלו. באו עדים והעידו שאין זה אמוד אין מוציאים בעדותם מיד היתומים שאין זו ראיה ברורה דאומדן דעתם אינו אומדן דעת הדיין, ואין לו לדיין אלא מה שדעתו סומכת עליו. ומשרבו בתי הדינים שאינם הגונים, ואפי' יהיו הגונים במעשיהם אינם חכמים כראוי ובעלי בינה, וע"כ הסכימו רוב בתי דיני ישראל שאין מוציאים מן היתומים באומדן דעתו של הדיין ה'.

הגה: החזירו בי"ד הפקדון למי שאינו שלו י, ואח"כ נודע שהם טעו הנפקד פטור.

ח"מ סימן טו סעיף ה
עין לעיל דף פה. עין משפט ד ה

עין משפט ב. ח"מ סימן רנב סעיף כט

כט לא. שכיב מרע שאמר נכסי לטוביה ומת, ובא אחד ששמו טוביה ואמר אני הוא נוטלן ז.

הגה: ואפי' יש טוביה אחר שראוי להסתפק בו ח אין ממתנינים לו.

אם הוחזק שמו רב טוביה אינו נוטלן, אבל אם היה השכיב מרע גם בו וקורא אותו בשמו טוביה נוטלן הגם שהוא מוחזק בשם רב טוביה.

ד. כ"כ הרמב"ם שם בהלכה ד'. וביאר שלא היו שם עדי פקדון, אבל הרמב"ן והרשב"א שיטה אחרת להם שם בכתובות פ"ה ע"ב.

ה. אבל במש"כ לפני זה בעדים נראה דאין זה תלוי באומדן דעת, ומוציאים גם בזמנינו מיד היתומים. סמ"ע ס"ק י"ג.

ו. כך פירש הסמ"ע בס"ק י"ד דברי הרמ"א, והוא מרי"ו במישרים נתיב א' חלק י"א.
ז. מכתובות פ"ה ע"ב מעשה שבא לפני ר' יוחנן.

ח. כ"כ הרא"ש שם ואפי' שרגיל אצלו יותר אין ממתנינים לו. כ"כ רש"י שם ד"ה דגיס ביה. שאנו אומרים מזה שהקדים לבוא משמע שברור שכוונתו היתה אליו, ולא חוששין לרמאי שמפחד שמא יבוא השני אחריו ויברר שדעתו היתה קרובה אליו יותר ויוציאנה מידו וזה דומה לדין דכל מאן דאלים גבר בסי' קל"ט. סמ"ע ס"ק ס"ג.

באו שנים וכל אחד מוחזק בשם טוביה אם היה אחד מהם ת"ח הוא קודם ט, אלא א"כ ידוע שדעתו היתה קרובה לשכנו או לקרובו י יותר מהת"ח. אין באחד מהם ת"ח השכן או הקרוב קודם, ואם היה אחד שכן והשני קרוב ב נותנים לשכן שנאמר טוב שכן טוב מאח רחוק. (משלי כ"ז, י). שניהם קרובים או שניהם שכנים או שניהם ת"ח יעשו הדיינים שודא ל, והיינו כמו שיראה להם שדעתם נוטה שלזה אמר.

הגה: ושכן זה, לאו דוקא שכן ממש, אלא הרגיל אצלו מ במשא ומתן.

הגה: ואומדין דעת הנותן רק במתנה, אבל אמר השכיב מרע שחייב לטוביה ובאו שנים ביחד י יחלוקו ב שבזה אין אומדנא למי היה חייב.

עין משפט ג. חו"מ סימן סו סעיף כג

כג. ל. המוכר שטר חוב לחבירו כדינו וחזר ומחלו ע מחול, מיהו אין

- ט. דמסתמא אדם מצדיק מעשיו לפני המיתה. כ"כ רש"י שם.
- י. אין זה קרוב שראוי ליורשו, דאם ראוי ליורשו הוא קודם. ש"ך ס"ק ל"ח.
- כ. אין זה קרוב ליורשו וכנ"ל בש"ך בס"ק ל"ח. וכך פסק בשלטי גיבורים וכך כתב הטור בשם י"א ומלשון השו"ע אפי' קרוב ממש שראוי ליורשו.
- ל. שם בגמ' וכמו שפי' רש"י שם בד"ה שודא דדייני.
- מ. כ"כ הרא"ש בפסקיו שעל זה אמר הכתוב טוב שכן קרוב מאח רחוק. ואפי' אינו דר אצלו, כי אין נפ"מ בדירה ומה שקורא לו שכן היינו ששוכן אצלו בעניניו. סמ"ע ס"ק ס"ו.
- נ. והיינו שווין שכתב השו"ע, אבל אם בא אחד קודם אנו אומרים מזה שהקדים עצמו לבוא ודאי שלו חייב כמו במתנה. סמ"ע ס"ק ס"ז.
- ס. והש"ך בס"ק ל"ט חולק וס"ל דגם בזה אמרינן שודא, ודוקא כשכותבין הרשאה זה לזה מול היורשים אבל בלא הרשאה יכולים היורשים לדחות כל אחד כמו בס"י מ"ט סעיף ז', גבי שני יוסף בן שמעון. ודוקא בחוב צריך הרשאה אחד מהשני אבל במתנה או פקדון א"צ הרשאה. כ"כ בביאורים ס"ק כ"א.
- ע. מימרא דשמואל בכתובות פ"ו, ואפי' יש נאמנות בשטר, ואפי' לא הגיע זמנו להפרע ואפי' פוסל כל העדים שיעידו על המחילה. והטעם כתבו הפוסקים משום דקנין שטרות מדרבנן ולא אלים הקנין כל כך, ולפי הפוסקים הסוברים דמכירת שטרות מן התורה מ"מ אינו יכול למכור רק שיעבוד נכסים, ושיעבוד הגוף של הלואה נשאר אצל המלוה, וכיון שהמלוה מחל שיעבוד הגוף שיעבוד נכסים ממילא נפקע. וכתב הש"ך דאפי' אם ראובן יש לו שטר על שמעון ומכרו ללוי, ולוי חייב ג"כ לשמעון מ"מ ראובן יכול למחול ודלא כתשובת הרא"ש נתיבות ס"ק ס'.

ה'לוקח פ' מחוייב להחזיר ללוה שטרו, ויש חולקין שחייב להחזירו. ז' ואפי' התנה עמו שלא יוכל למחול לאו כלום, ואם מחלו מחול, ותקנת מקבל או קונה שטר חוב זה, שיפייס הלוה שיעשה לו ק' שטר אחר על שמו, או יקבל הלוה עליו בקנין או בהודאה בפני עדים שזקפו עליו במלוה לקונה, או למקבלו במתנה, ושוב לא יוכל למחול המלוה.

כג. לא. אפי' היורש של מוכר השטר י' יכול למחול ללוה, ומיהו אינו יכול למחול לעצמו כדי להפסיד ללוקח, כיצד? ראובן הלוה לבנו בשטר והבן מכרו לשמעון, ומת ראובן לא יאמר הבן הואיל ואני היורש לאבי אוכל למחול לעצמי, ואין לי לשלם דבר גם מדינא דגרמי, שהרי לא כוונתי להזיק ללוקח אלא לפטור את עצמי, אלא בכה"ג ש' פורע כל החוב ללוקח. ה' ויש חולקים דאפי' לעצמו יכול למחול.

פ. והש"ך כתב דמחוייב הוא להחזיר השטר ואפי' לדעת הרמ"א אם הלוה רוצה ליתן לו דמי שווי הנייר חייב להחזירו, שגופו של השטר של הלוה הוא.

צ. דאין המלוה יכול להתנות לבטל זכותו של לוח ואפי' סילק עצמו מכח החוב ההוא לגמרי, וריקן כל כוחו בשטר לקונה, אפי' הכי מחלו מחול.

ואפי' כתב לו תחילה דפוסל כל העדים שיעידו על המחילה ג"כ יכול למחול, ש"ך ס"ק ע"ט. והביא עוד מהרמב"ם פ"ו הלכות מכירה הלכה י"ג דאפי' הקנה לו השטר אגב קרקע יכול למחול.

ק. אין הכוונה שיחליף שטרו דא"כ יפסיד הזמן, אלא שיכתוב לו שאם ימחול המוכר לו מ"מ הוא חייב לשלם לו. וא"כ אם לא ימחול יגבה מזמן השטר הראשון, ואם הוא ימחול יגבה מזמן השני שכתב והתחייב לו הלוה, נתיבות ס"ק ס"ב.

ר. ואם היורש קטן ומחל, כתב המהרי"ק דהוי מחילה בטעות. הביאו הסמ"ע וכתב עליו הש"ך בס"ק פ' ששם איירי בסבור שהלוה פרע, וזה גם בגדול אבל בידע שלא פרע ומחל גם של קטן הוי מחילה, כמבואר בדברי התוס' ושאר פוסקים דקטן שהגיע לעונת פעוטות מחילתו מחילה בסי' רל"ה. ע"ש.

ש. הגם שבמחל שטר חוב אחרי שמכרו מחול, מ"מ צריך לשלם ללוקח כל החוב וכמו שפסק המחבר בסעיף ל"ב, קמ"ל כאן שלא נאמר כיון שהוא יורש מטעם שלא בא להזיק יהיה פטור לשלם ללוקח קמ"ל דאינו יכול למחול לעצמו, סמ"ע ס"ק נ"ט.

ת. שם בתוס' דף י"ט סוף ע"א וכתב הש"ך דגם לי"א דיכול למחול מ"מ צריך לשלם ללוקח אף שנתכוון רק לטובתו ולא להזיקו. נתיבות ס"ק ס"ה.

ואשה היושבת תחת בעלה כשמוחלת שטר אינה משלמת רק אחרי שנתגרשה, וקטן שמחל פטור מלשלם גם כשיגדל, כ"כ הש"ך.

ועיין בביאורים שהעיר דמ"מ לדעת הש"ך בס"ק כ"ט מחוייב לשלם כשיגדיל הכסף שקיבל ולא מכסף עצמו.

עין משפט ד.

הו"מ סימן פו סעיף כח

כח. לז. אשה שהכניסה לבעלה שטר חוב או מלוה ע"פ או שלוו ממנה אחר נישואיה * אינה יכולה למחול דאין קנין לאשה בלא בעלה, ואפי' היו ב נכסי מלוג שלה.

עין משפט ה.

אה"ע סימן קה סעיף ו

ו. ח. המוכר שט"ח וחזר ומחלו^ג מחול, ואף היורש יכול למחול, וכן האשה שמכרה כתובתה יכולה אח"כ למחול לבעלה, או יורשיה מוחלים^ד והמכר בטל, ואפי' הוא בנה. ^ה ובנו של הבעל יכול למחול לעצמו כדי לבטל המקח, ויורש כתובתה.

א. מכתובות פ"ה. והאשה המכניסה לבעלה ש"ח שאינה יכולה למחול אפי' בלי כתיבה ומסירה כ"כ בסמ"ע ס"ק ס"ט. ומה שאינה יכולה למחול כתב באהע"ז סי' צ"א סעיף א' מטעם דידו כידה ע"ש.

ב. ובנכסים שאינם ידועים לבעל שמכירתה ומתנתה קיימת גם מחילתה מחילה. ואם אבי האשה הכניס לחתנו שט"ח ודאי צריך כתיבה ומסירה, ומחילתו מחילה. נתיבות ס"ק ס"ט.

ג. משמואל בכתובות פ"ה ע"ב.

ד. ולמ"ד שהמוחל צריך לשלם דמים של עכשיו, לכאור' קשה למאי נפקא מינה דהוי מחול. וצ"ל דנ"מ בקטן שפגיעתו רעה דלא חייב לשלם מדין דינא דגרמי, כ"כ הח"מ.

ה. כדעת הרא"ש, ובעל התרומות חולק דמאחר שהוא משועבד לשלם אין יכול למחול לעצמו, והדמים שמשלם הם רק מה ששילם הלוקח לדעת הרא"ש ועיין בח"מ.